

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

45

ISSN 1211-7250

ISBN 80-86023-64-8

BRNO 2004

3001-

9395458

PŘEHLED VÝZKUMŮ 45

- Vydává: Archeologický ústav AV ČR Brno
Královopolská 147, 612 00 Brno
E-mail: infor@iabrno.cz
- Odpovědný redaktor: doc. PhDr. Jaroslav Tejral, DrSc.
- Redakce a příprava pro tisk: Ing. Petr Škrdla, PhD., Mgr. Balázs Komoróczy, PhDr. Lubomír Šebela, CSc.,
PhDr. Rudolf Procházka, CSc., PhDr. Jiří Doležel, Dana Gregorová, Alice Del
Maschio
- Na titulním listě: Jeskyně Švédův stůl. Foto Jiří A. Svoboda
- Tisk: Bekros
- Náklad: 400 ks

© 2004 by the Authors.

All rights reserved.

AÚ AV ČR Brno, Královopolská 147, 612 00

byla prozkoumána, se nachází na západním okraji katastru Kralic na Hané a má rozlohu 6 ha. Během 28 dnů bylo prozkoumáno a zdokumentováno 799 objektů z různých období pravěku. Zastoupena je především kultura s lineární keramikou, zejména její nejmladší fáze se silnými železovskými a šáreckými vlivy, kultura jordanovská, platěnická a starý latěn. Dále je doloženo osídlení kulturou s moravskou malovanou keramikou, s nálevkovitými poháry, s kanelovanou keramikou a středodunajskou mohylovou kulturou. Prozkoumáno bylo i několik zahloubených chat a nadzemních staveb ze závěru doby laténské. Mezi objekty tvoří nejpočetnější skupinu kúlové jamky, dále stavební jámy či hliníky a prosté sídlištní jámy bez možnosti bližší klasifikace. Méně časté jsou zásobnice a sklípky.

Ve středověku procházela sledovaným územím vodoteč, která ve svém dolním toku čas od času vystoupila z koryta a plochy kolem zaplavila. Její hlavní tok směřoval od Prostějova směrem k východu do říčky Valové, zachycena však byla i část kanálu, který ústil do vodoteče od jihu. Keramika získaná z výplně koryta patří 11. až 14. stol. n. l. V nedávné minulosti, pravděpodobně v době, kdy území sloužila jako vojenské cvičiště (v době mezi dvěma světovými válkami a částečně i v 50. letech 20. století, odtud název Vojenská louka), byla jeho plocha zřígolována. Svědčí o tom hluboké zářezy, směřující v pravidelných rozestupech od Z k V směrem k říčce Valové. Objevují se na západní straně plochy jako mělké žlaby, které se směrem k V prohlubují. Keramika z jejich výplně, mimo vyloženě recentní materiál (úlomky cihel či porcelánových talířů), patří kulturám s lineární keramikou a platěnické, tedy těm, které jsou na sídlišti nejvíce zastoupeny.

Miroslav Šmíd, ÚAPP Brno

Resumé

Kralice na Hané (Bez. Prostějov). „Kralický háj“. LBK u. MBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

KRUMSÍN (okr. Prostějov)

„Kněží hora“. MMK. Povrchový sběr. Uložení: Muzeum Prostějovska v Prostějově a u autora.

Trať Kněží hora byla známa jako pravěké naleziště již prostějovskému gymnaziálnímu profesoru J. Šrotovi (1975, 12), byla však evidována bez bližšího zařazení a rovněž nebyl k dispozici žádný archeologický materiál. Povrchovými sběry v letech 2002–2003 byla zjištěna poloha sídliště MMK. Nálezový soubor obsahoval kromě keramických zlomků také štípanou a broušenou industrii.

Josef Hebr, M Prostějov

Literatura

Šrot, J. 1975: Místopis archeologických tratí okresu Prostějov dle nálezů Červinkových, Gottwaldových, Dobešových, Všetickových, Skutilových aj., nepublikovaný rukopis uložený v Muzeu Prostějovska.

Resumé

Krumsín (Prostějov District). „Kněží hora“ hill. Late Neolithic/Early Eneolithic. Surface collection.

KUŘIM (okr. Brno-venkov)

Knínická ulice. LnK. Sídliště. Záchranný výzkum.

V průběhu měsíců září a říjen roku 2003 bylo ve výkopech pro vodovodní a kanalizační potrubí, vedených podél severního okraje silnice z Kuřimi do Moravských Kninic k nově budovanému prodejnímu, provoznímu a správnímu sídlu firmy Dahlhausen CZ, zachyceno dosud neznámé pravěké sídliště. Lokalita se nachází poblíž západní hranice intravilánu obce v nadmořské výšce okolo 278 m, na mírném, k jihu skloněném svahu plochého návrší, které vybíhá jihovýchodním směrem z kopce Cimperk (396,8 m n. m.). Přesná poloha je na mapě ZM ČR 1:10 000, list 24-32-13, vymezena body o souřadnicích 414:336 a 422:340 mm od západní:jívní s. č. Prozkoumáno bylo celkem 6 zahloubených objektů, mezi nimiž převažovaly nepravidelné, nepřilíš hluboké, zato zřejmě plošně rozsáhlé jámy – hliníky. Na základě získaných keramických zlomků byly 3 objekty datovány do kultury s lineární keramikou. Ostatní jámy nebylo sice možné z důvodu absence průkazných nálezů ve výplních jednoznačně chronologicky zařadit, ale pravděpodobně pocházejí ze stejného období.

Michal Přichystal, ÚAPP Brno

Resumé

Kuřim (Bez. Brno-venkov), Knínická Str. LBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

LIPNÍK NAD BEČVOU (okr. Přerov)

„Shony“. Neolit. Sídliště. Záchranný výzkum.

Při záchranném archeologickém výzkumu na stavbě budoucí dálnice D47 bylo na zkoumané ploše v r. 2002 nalezeno i několik pazourkových a rohových úštěpů a nástrojů, které byly rámcově datovány do období neolitu (viz kap. Doba železná).

Arkadiusz Tajer, AC Olomouc

Resumé

Lipník nad Bečvou (Bez. Přerov). „Shony“. Neolithikum. Siedlung. Rettungsgrabung.

MAŠOVICE (okr. Znojmo)

„Pšeničné“. LnK (fáze IIa) a MMK (fáze Ia – Lengyel I). Sídliště, rondel. Záchranný výzkum.

Čtvrtá etapa záchranného archeologického výzkumu se soustředila na nejvyšší prostor návrší a jejím cílem bylo dokončení výzkumu v trase komunikací a hrubých terénních úprav, na něž v podzimních měsících navázaly odkryvy v prostoru 2 rodinných domů (p. Břínek, p. Abeska). Celkově prozkoumaná plocha komunikací přesáhla rozlohu 1 ha, plocha rodinných domů pak 800 m². Výzkum trval s přestávkami v rozmezí závěru února do konce listopadu 2003 a byl realizován v rámci

„Programu záchranných archeologických výzkumů při MK ČR“ ve spolupráci s NPÚ Brno.

Nejstarší zjištěné osídlení náleží nejmladším fázím kultury s lineární keramikou (fáze IIb, III). Reprezentují je většinou větší typy objektů (jámy, soujámy, stavební jámy) s velmi chudým náleзовým inventářem. V této souvislosti je zajímavá superpozice dvou palisádových žlabů 559 a 726. Starší palisáda (559) a v tomto roce prozkoumaný úsek končí, nicméně se lehce stáčí k SZ. Jeho absence na další části zkoumané plochy můžeme přičíst především intenzivní orbě, starší polní cestě a erozi. Palisáda je porušena 3 objekty nejstarší fáze MMK Ia a mladší palisádou (726), která ji přetíná ve směru SV-JZ. Ze zásypu pak byl získán větší ojedinělý stěp ze dna spodní části výdutě nádoby s charakteristickou příměsí organické složky v keramickém materiálu. Tyto skutečnosti nám dovolují toto ohrazení datovat do starší poloviny neolitu, a to nejspíše do období kultury s lineární keramikou. Její objekty se také uvnitř palisádou vymezené plochy koncentrují. Kultura s vypíchanou keramikou je zastoupena 1 zlomkem nádoby z hlínku LnK 608, můžeme jej zařadit do stupně III.

Nejdůležitější zjištění jsme zaznamenali z období kultury s moravskou malovanou keramikou. Byly sledovány sídlištní objekty nejstarší fáze MMK Ia, které se podle předběžných poznatků koncentrují především do vzdálenosti 50 m od rondelu, nejvzdálenější se však nacházejí až 150 m západním směrem. Z nálezů lze za unikátní považovat rekonstruovanou hřibovitou nádobu z objektu 657, která na sobě nese ojedinělý geometrický dekor sestavený z jednotlivých důlků. Tato forma výzdoby nebyla doposud na Moravě zjištěna. Mimoto byl z řady objektů získán hodnotný soubor nálezů, mezi nimiž můžeme vyzdvihnout miniaturní nádobku s antropomorfními aplikacemi, zlomky antropomorfní a zoomorfní plastiky či keramického trůnu s dochovaným malovaným dekorem. V prostoru domu manželů Abeskových na východním okraji osídlené plochy se podařilo určit průběh obou příkopů rondelu MMK v délce cca 30 m.

Zdeněk Čížmář, ÚAPP Brno

Resumé

Mašovice (Bez. Znojmo). „Pšeničné“. LBK (Phase IIa) u. MBK (Phase Ia – Lengyel I). Siedlung (LBK) u. Kreisgrabenanlage (MBK). Rettungsgrabung.

MEDLOVICE (okr. Vyškov)

„Za Hanou“. MMK. Sídlíště. Záchranný výzkum.

Při záchranném archeologickém výzkumu (viz kap. Doba železná) v trase budované dálnice D I Vyškov – Mořice bylo v náplavách na levém břehu Medlovického potoka odkryto několik sídlištních objektů, dle stratigrafické situace starších než laténské sídliště. Jeden z nich, menší hliník 567, obsahoval nevýrazný materiál MMK, další atypické hluboké objekty oválného půdorysu s hrotitým profilem 570, 576 byly bez nálezů. Několik neolitických objektů bylo v této poloze odkryto již při předchozí výzkumné sezoně v roce 2002.

David Parma, ÚAPP Brno

Resumé

Medlovice (Bez. Vyškov). „Za Hanou“. MBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

MODŘICE (okr. Brno-venkov)

„Sádky“ MMK. Sídlíště. Záchranný výzkum.

Při stavbě skladového areálu v Modřicích bylo v roce 2003 odkryto celkem 99 archeologických objektů. Z tohoto celkové výčtu náleželo období mladšího neolitu (MMK) fragment palisádového plotu, objekt s podzemní chodbou, obilnice a rozměrná zemnice s trámovými kapsami ve stěnách, opatřená schodovitou vstupní rampou. Zhruba do stejného období (možná i do staršího období kultury s LnK) je možné klást rozměrný hliník, do kterého byl v době halštatské zahlouben bohatý hrob (k. 818; viz. doba železná). Neolitickému období patřilo celkem 31 objektů. Objev palisádového plotu naznačuje existenci dosud blíže neznámého a poměrně rozsáhlého hrazeného sídelního areálu z období kultury MMK. Poměrně malá část prozkoumaného palisádového hrazení a naopak velký rozptyl mezi jednotlivými sídlištními objekty neumožnil vymezit ani přibližný rozsah vlastního sídliště, je však jisté, že se jedná o mnohahektarovou rozlohu. Také ze zásypů sídlištních objektů uvnitř ohrazení nepochází žádný mimořádný materiál, který by nám umožnil přesnější chronologické zařazení sídliště v rámci vlastní kultury s MMK. Nevysvětlitelný je též objev podzemní chodby v objektu (k. 555) ležícím v bezprostřední blízkosti palisády. Z období neolitu nebylo z území Moravy z výzkumu sídlišť dosud nic takového známo.

Lokalita se rozprostírá na parc. č. 1536/2, 1536/14, 1536/15. Na ZM ČSSR 1:10 000, list 24-34-15, ji vymezují koordináty Z : J s. č. (36 : 265, 33 : 237, 40 : 240, 40 : 265).

Na téže lokalitě, ale na ploše stavby provozovny firmy MAN (par. č. 1536/15 (1535) s koordináty Z : J s. č. , a to 40 : 240, 50 : 242, 50 : 252, 40 : 252) byl zjištěn pouze objekt z období kultury s MMK. V poměrně rozměrné jámě byl na dně učiněn nález dislokovaného lidského skeletu (k. 863) s fragmenty několika špatně zachovalých nádob.

Výzkumem bylo zjištěno, že na obou zkoumaných plochách, kde byl prozkoumán rozsáhlý hliník, zemnice, obilnice, kruhová jáma s podzemní chodbou a palisádový plot, se nachází rozsáhlé hrazeného neolitického sídliště s poměrně řídkou vnitřní zástavbou.

Petr Kos, ÚAPP Brno

Resumé

Modřice (Bez. Brno-venkov). „Sádky“. LBK, MBK. Siedlung. Rettungsgrabung.

MOSTKOVICE (okr. Prostějov)

Čerpací stanice pohonných hmot EUROOIL. LnK. Sídlíště. Záchranný výzkum.

Lokalita se nachází na severovýchodním okraji Mostkovic. Leží v dosud nezastavěném prostoru semknutém mezi silnicí směřující z Prostějova do Mostkovic a tzv. „německou dálnicí“ vedoucí k Ohrozimí. Jedná se o rovinnou polohu na pravém